

KOMMUNIKATIONSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 20/2005 rd

**Regeringens proposition med förslag till lagar
om ändring av lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik, 17 kap. 6 § i strafflagen och 1 § i lagen
om ordningsvakter**

Till lagutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 25 oktober 2005 en proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik, 17 kap. 6 § i strafflagen och 1 § i lagen om ordningsvakter (RP 167/2005 rd) till lagutskottet för beredning och bestämde samtidigt att kommunikationsutskottet ska lämna utlåtande till lagutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Ilari Hannula, justitieministeriet
- regeringsråd Tuula Ikonen, kommunikationsministeriet

- överinspektör Riitta Aulanko, inrikesministeriet
- chef för kontrollavgiftsbyrån Petri Lumijärvi, Banförvaltningscentralen
- inspektör Reijo Hyvänen, polisinrättningen i Helsingfors
- verkställande direktör Matti Lahdenranta, Helsingfors stads trafikverk
- verkställande direktör Matti Rainio, Tammerfors stads trafikverk
- chef för förvaltningsenheten Terhi Wainio-Biese, Huvudstadsregionens samarbetsdelegation (SAD)
- förvaltningsdirektör Pertti Saarela, VR-Group Ab.

PROPOSITIONEN

Tillämpningsområdet för lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik utvidgas till att omfatta hela landet. För att minska på resandet utan biljett föreslås ett effektiviserat samarbete mellan de offentliga samfund som beviljats rätt att ta ut kontrollavgift, möjlighet att använda ordningsvakter som hjälp vid biljettkontroller och vid av-

lägsnande av passagerare som färdas utan biljett och en höjning av det högsta tillåtna beloppet för kontrollavgiften. Dessutom preciseras bestämmelserna om beviljande och återkallande av rätten att ta ut kontrollavgift, om biljettkontrollör och om ändringssökande. Smärre ändringar görs i strafflagen och lagen om ordningsvakter.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Propositionens centrala mål är att utvidga tillämpningsområdet för lagen om kontrollavgift till att omfatta hela landet. Det ska bli möjligt att i större omfattning än förr ta i bruk kontrollavgiftssystemet i de fall då en kommun bedömer det motiverat och då de i lagen uppställda förutsättningarna uppfylls. Utskottet konstaterar att utvidgningen i praktiken påverkar busstrafiken; all spårvägstrafik omfattas redan av systemet.

Vid utfrågning av sakkunniga har noterats med tillfredsställelse att systemet med kontrollavgifter öppnar för tillämpning av öppen betalning, vilket väntas försnabba kollektivtrafiken, någonting som vid utfrågningen av sakkunniga framställt som det grundläggande målet för utvecklande av kollektivtrafiken. Genom att utvidga tillämpningsområdet för lagen om kontrollavgift vill man således förbättra kollektivtrafikens funktionsbetingelser. Också jämlikhetsrelaterade orsaker talar för en utvidgning av tillämpningsområdet.

Vid hörande av sakkunniga har utskottet gjorts uppmärksam på att det nuvarande systemet med kontrollavgift inte ens i den aktuella formen ger tillräckliga möjligheter att ingripa mot passagerare som fortlöpande reser utan biljett. Utskottet anser därför att man fortsättningsvis aktivt bör undersöka möjligheterna att göra det straffbart att fortlöpande och uppsåtligt resa utan biljett. Regeringen konstaterar i propositionen att kriminaliseringen i så fall kan tänkas rikta sig mot den mindrebemedlade delen av befolkningen. Utskottet menar dock att biljett krävs av alla passagerare på lika grunder. Möj-

ligheterna för folk i olika social ställning att anlita kollektivtrafiken stöds redan i form av bl.a. olika biljettyper. Dessutom erbjuder samhällets allmänna stödkonstruktioner möjligheter att skaffa biljett också när ekonomin sviktar. Att vara mindre bemedlad är inget berättigande och får inte bli ett berättigande för att resa utan biljett; därför får det inte ges särskild betydelse när man bedömer hur klandervärd en enskild fripassagerares gärning är.

Utskottet har också gjorts uppmärksam på att den fattighedsrelaterade grunden i propositionens motiveringar endast utgör en synpunkt bland flera. Andra faktorer som talar mot en kriminalisering är systemöverlappning och principiella problem i relation till avgränsning av straffbarheten samt svårigheten att inrikta straffet mot den mest klandervärda strävan efter ekonomisk nytta. Dessutom betonas att redan nu kan de allvarligaste fallen vara straffbara gärningar såsom bedrägeri, betalningsmedelsbedrägeri, lämnande av oriktiga personuppgifter eller förfalskning. Utskottet anser dock fortlöpande vanemässigt resande utan biljett som likgiltighet för lagbestämmelser av den grad att man bör kunna ingripa mot det på annat sätt än enbart genom att ta ut kontrollavgift. Därför föreslår utskottet att lagutskottet i sitt betänkande tar upp detta problem.

Utlåtande

Kommunikationsutskottet anför

att lagutskottet bör beakta vad som sagts ovan.

Helsingfors den 2 december 2005

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Markku Laukkanen /cent
vordf. Matti Kangas /vänst
medl. Mikko Alatalo /cent
Leena Harkimo /saml
Saara Karhu /sd
Risto Kuisma /sd
Reijo Paajanen /saml

Erkki Pulliainen /gröna
Pertti Salovaara /cent
Arto Seppälä /sd
Timo Seppälä /saml
Harry Wallin /sd
Lasse Virén /saml
ers. Lyly Rajala /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Mika Boedeker.